

Juryrapport C. Buddingh'-prijs 2024

Het debuten met een dichtbundel in de Nederlandse taal blijft onverminderd populair! Dat staat helaas niet in de krant, maar het is ook geen loze kreet in de ruimte. Dit jaar kreeg de jury maar liefst 24 bundels voor haar kiezen. Dank aan de uitgeverijen! Niet alleen voor het insturen van de bundels, maar tevens voor het uitgeven van poëzie. Dichtbundels uitgeven is in 2024 een, om het zo zacht mogelijk te zeggen, risicovolle investering en het uitgeven van werk van debutanten is dat natuurlijk helemaal. Dat er nog steeds uitgevers zijn, van hele kleine niche-uitgevers tot de kolossale steunpilaren van grote concerns, die zich niet aan hun verantwoordelijkheid onttrekken om het literaire veld te verrijken met de stemmen van nieuwe dichters, verdient een grote pluim. Goed gedaan jongens (m/v/x) en ga zo voort!

De shortlist voor deze prijs kan traditiegetrouw slechts vier bundels tellen. Toch zijn er twee bundels die helaas niet de shortlist haalden, maar die wij als jury toch even wilden benoemen. Dat zijn de bundels **Nu we er toch zijn** van Erwin Hurenkamp en **Een lichaam dragen** van Hannah Chris Lomans. Beide bundels poogden iets nieuws toe te voegen aan de Nederlandstalige poëzie en beide bundels slaagden daar ook in. De mooie, soms ontroerende gedichten van Hannah Chris Lomans laten de worsteling van een ik-figuur zien met zoiets ogenschijnlijk simpels als het hebben van een lijf. De dichter maakt deze worsteling navoelbaar, iets wat in deze gekke tijden waarin eenieder eenieder steeds slechter lijkt te begrijpen, ontzettend belangrijk is. Waarin Lomans de worsteling van één persoon navoelbaar maakt, doet Hurenkamp dat met die van een hele planeet. Met dystopische, maar weldoorvoede, ja soms zelfs grappige gedichten, laat Hurenkamp ons een wereld zien die op haar achterste benen loopt. En hij leert ons hoe we daar, hoe verdrietig ook, over kunnen zingen.

Maar goed, vier dus. Met overtuiging nomineert de jury de volgende vier bundels voor de C. Buddingh'-prijs 2024 (op alfabetische volgorde van achternaam)

Bob vanden Broeck - de richting is richting omleiding

In *de richting is richting omleiding* is een kijker aan het woord. De verteller in de bundel kijkt met de nodige onderkoelde humor naar de wereld waar hij doorheen loopt, en weet de rare, soms vrolijk makende, soms schrijnende zaken die hij daarin ziet met ragfijne zinnnetjes in het hoofd van de lezer te plaatsen. Niet gratis, ook niet lolbroekerig, maar wel met de nodige lichtheid die de dichtkunst en de wereld soms zo nodig heeft. Ergens echoot vanden Broeck een grote voorganger als Guillaume Appolinaire, die ook met een verwonderde, kritische, maar dan weer dichterlijke blik door de wereld ging.

Waar veel dichters ons in deze tijden vol topzware, geëngageerde ernst tegemoet treden, weet vanden Broeck een zekere speelsheid te bewaren. Het gevaar zit er in dat dat omslaat in afstand, onverschilligheid, een zekere kilte ten opzichte van de mensen en wereld om hem heen, want ja, het is toch allemaal spel. En dan opeens is vanden Broeck geraakt. Door een beeld, een situatie, iets wat hij in zijn lange gang door de moderne stad in zijn ooghoek ziet gebeuren. Wanneer dat gebeurt slaat hij niet op de pauzen, hij melkt niets uit en waakt voor sentimentaliteit. Aan een kort bijzinnetje heeft hij genoeg. *De richting is richting omleiding* is een perfect afgesteld, dan weer vrolijk dan weer melancholisch horloge.

Sytse Jansma - Rozige Maanvissen

In *Rozige maanvissen* wordt een persoonlijk lijden, het plotseling verliezen van een geliefde, verheven tot grootse poëzie. Daar streven natuurlijk meer dichters naar, maar het bijzondere van deze bundel is dat de gehele poëtische trukendoos open wordt gegooid, een trukendoos die de dichter goed kent en uitmuntend weet in te zetten, maar dat de authenticiteit en rauwheid van het verdriet dwars door al die trucs heen schijnt. Je gelooft de dichter wanneer hij, bijna wanhopig soms, alles wat taal kan zijn tot een reddingsboei probeert te maken.

Sytse Jansma is geen beginnend dichter. Al eerder schreef hij in die andere rijkstaal, het Fries, goede poëzie. Toch kan de jury zich niet aan de indruk onttrekken dat hij zijn kruit drooghield voor het schrijven van *Rozige maanvissen*. Deze bundel staat onder stroom, je voelt aan alles dat deze gedichten er moesten komen. Hoewel we natuurlijk allemaal hopen dat Jansma nooit meer zoiets verdrietigs overkomt, vooral voor Jansma zelf natuurlijk maar ook omdat we deze bundel met een flink brok in de keel lazen, kijkt de hele jury reikhalzend uit naar nieuw werk van deze dichter die in deze bundel zo'n eigen en authentiek en tegelijkertijd stevig en volwassen geluid heeft gevonden.

Dewi de Nijs Bik - Indolente

Met een duidelijke blik op de geschiedenis trekt Indolente ons mee in zowel het wereldvreemde alledaagse als het alledaagse wereldvreemde. Dewi de Nijs Bik dicht onderzoekend, wat uitnodigt tot interactie; ze durft je mee te trekken naar plekken en stemmen die voortdurend tot zwijgen worden gebracht. En toch schreeuwt ze haar onderwerp niet, ze dicht, met liefde en lef, ze geeft je een gedetailleerde leefwereld en een taal waarover je na blijft denken.

Dewi de Nijs Bik maakt de geschiedenis, onze gedeelde geschiedenis, in Indolente levensecht. Met een goed uitgeruste gereedschapskist literaire middelen, die ze allemaal goed beheerst én op de juiste momenten weet in te zetten, wijst ze ons op de pijnlijke plekken die honderden jaren koloniale geschiedenis hebben achtergelaten. In het verleden, maar ook in het heden, zelfs in het gewone leven van alledag. Dat De Nijs Bik in deze bundel spaarzaam is met poëtisch spel is logisch, soms ligt een onderwerp zo gevoelig dat het schrijven geen spelletje meer kan zijn. Maar in die spaarzaamheid toont de Nijs Bik haar prachtig ontluikende dichterschap.

Merel van Slobbe - De maan schijnt feller in de metaverse

Steeds meer dichters schrijven hun poëzie terwijl internet op de achtergrond mee zoemt. Merel van Slobbe is een van hen en het doet haar werk bepaald geen kwaad. *De maan schijnt feller in de metaverse* staat weliswaar vol met eigentijdse elementen die de gedichten op den duur zullen dateren, zo werkt het internet helaas, maar het gaat wel ergens over. Waar blijft het individu in een wereld waarin avatars en algoritme zoveel te zeggen hebben? In de poëzie natuurlijk!

Want waar vele dichters die over het internet, en breder de moderne tijd, schrijven ons slechts overspoelen met technische termen of ons onderdompelen in digitale sferen en verder niets, laat van Slobbe die moderniteit botsen met klassieke dichterstropen en creëert zo poëzie. Anders gezegd: een bundel die zowel maanlicht als tindermatches in zich draagt en daarin niet sentimenteel wordt, verdient een grote pluim. Merel van Slobbe laat in *De maan schijnt feller in de metaverse* zien dat het internet ontzettend interessant

is, maar ook dat de poëzie zelf uiteindelijk nog velen malen mysterieuzer en schitterender is.

De C. Buddingh'-prijs 2024 gaat naar de bundel die met groot poëtisch vernuft de lezer deed meevoelen met een groot persoonlijk gemis. Een bundel die je met een brok in je keel achterlaat, zonder kleverig te worden. Deze bundel is rauw en mooi, twee etiketten die misschien suf klinken, maar hier echt echt echt op zijn plek zijn. Lees zelf maar! De C. Buddingh'-prijs 2024 gaat naar **Rozige maanvissen van Sytse Jansma**.